

Okruhy požadavků a literatura ke státní závěrečné zkoušce z Didaktiky praktického vyučování a odborného výcviku pro bakalářské studium

Program a obor studia: Specializace v pedagogice

Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Akademický rok: 2020/2021

Studenti mohou v průběhu ústního zkoušení (nikoliv při přípravě) volně využívat materiály zpracované v souvislosti s učitelskou praxí.

OKRUHY

1. Kompetence, autorita, povinnosti a odpovědnost učitele praktického vyučování a odborného výcviku, návaznost na současnou legislativu (zejména v návaznosti na §§ 22a, b školského zákona č. 561/2004 Sb., v platném znění a na zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění pozdějších předpisů, na vyhlášku č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, na vyhlášku č. 263/2008 Sb., pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení).
2. Místo didaktiky praktického vyučování a odborného výcviku v systému pedagogických věd. Formy vzdělávání v pojetí RVP pro odborné vzdělávání. Organizační formy výuky v praktickém vyučování a odborném výcviku. Příklady z praxe.
3. Česká školská soustava. Soustava oborů vzdělání odborného vzdělávání. Kategorizace oborů vzdělání odborného vzdělávání.
4. Volba účinných výukových metod v praktickém vyučování a odborném výcviku. Využití problémových výukových metod v praktickém vyučování a odborném výcviku. Příklady z praxe.
5. Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání (struktura a základní pojmy používané v RVP). Pedagogické dokumenty používané učitelem praktického vyučování a odborného výcviku a jeho podíl na jejich tvorbě. Příklady ze školní praxe.
6. Význam a možnosti motivace v praktickém vyučování a odborném výcviku (vyjít z teoretických poznatků o motivaci ve výuce).
7. Požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci a na hygienu práce v praktickém vyučování a odborném výcviku. Legislativa i vnitřní předpisy školy, příp. i smluvního pracoviště.
8. Didaktické zásady a příklady jejich uplatňování při praktickém vyučování a odborném výcviku. Příklady ze školní praxe.
9. Význam práce s technickou dokumentací a odbornou literaturou, využití technických prostředků v praktickém vyučování a odborném výcviku. Příklady ze školní praxe.
10. Význam pedagogické diagnostiky a její metody v praktickém vyučování a odborném výcviku (výčet, popis, využívání).
11. Hodnocení a klasifikace v praktickém vyučování a odborném výcviku (objasnění pojmů, druhy). Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků jako součást školního řádu, návaznost na současnou legislativu. (v pojetí zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
12. Pracoviště praktického vyučování (pracoviště právnických a fyzických osob) – funkční spolupráce se střední školou, sociální partner školy, vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších změn a doplňků. Příklady ze školní praxe.
13. Vyučovací jednotka v praktickém vyučování a odborném výcviku, příprava učitele praktického vyučování a odborného výcviku na vyučovací jednotku. Příklady ze školní praxe.

14. Význam a funkce výukového cíle při řízení výuky (plánování, realizace, kontrola). Příklady ze školní praxe.
15. Vedení lidí v podmínkách střední školy, participace pracovníků i dalších aktérů školního života na řízení školy (specifika školy jako organizace, styly vedení, techniky vedení, poradní a metodické orgány školy). Příklady ze školní praxe.
16. Vedení lidí pomocí informací, toky informací ve škole, využití ICT při výuce i řízení školy. Podíl učitele praktického vyučování a odborného výcviku na marketingové komunikaci školy. Příklady ze školní praxe.
17. Plánování práce školy (druhy plánů z hlediska času, úrovně managementu a obsahového změření) a podíl pracovníků školy na tvorbě plánů. Příklady ze školní praxe.
18. Profil absolventa střední odborné školy/učiliště v kontextu RVP. Příprava závěrečných zkoušek učitelem praktického vyučování a odborného výcviku. Nová závěrečná zkouška.
19. Aktuální trendy v českém středním odborném školství (i v kontextu vzdělávací politiky EU): klíčové a odborné kompetence
20. Vnější a vnitřní evaluace školy a její význam pro rozvoj školy. Vlastní hodnocení školy, výroční zpráva školy.
21. Místo střední odborné školy/učiliště v celoživotním vzdělávání. E - learning a odborné školy.
22. Specifika vzdělávání dospělých. Zkušenostní učení. Kolbův cyklus.
23. Problematika adaptace začínajících pracovníků, formální vztahy na pracovišti (organizační řád a organizační schéma školy), obsah a struktura zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).
24. Integrace výsledků vzdělávání.
25. Technika, technologie, základní zákonitosti techniky (počet 4) ve vzdělávacích souvislostech.

LITERATURA A ZDROJE

Základní studijní literatura a zdroje korespondují s tituly doporučenými při studiu jednotlivých disciplín.

Doplňující literatura:

- BAJTOŠ, J. a PAVELKA, J. *Základy didaktiky technické výchovy*. Prešov: Prešovská univerzita, 1999. ISBN 80-88722-46-2.
- BARTÁK, F. et al. *Partnerství škol a zaměstnavatelů*. Praha: NUOV, 2008. [online]. Dostupné z: www.nuov.cz/pak/partnerstvi-skol-a-zamestnavatelu
- CANGELOSI, J. S. *Strategie řízení třídy. Jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. 5. vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-650-6.
- ČADÍLEK, M. a A. LOVEČEK. *Didaktika odborných předmětů*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2003. 173 s.
- ČADÍLEK, M. *Didaktika praktického vyučování I*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2003. 104 s.
- DOSTÁL, J. Badatelsky orientovaná výuka jako trend soudobého vzdělávání. *E- Pedagogium*. Dostupné na http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/e-pedagogium/2013/epedagogium_3-2013.pdf
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. rozšířené české vydání. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- HRABAL, V. *Diagnostika*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0319-5.
- KALHOUS, Z. a O. OBST et al. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.
- KAŠPAROVÁ, J. et al. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ A SOU*. 1. upravené vydání. Praha: NÚV, 2012. ISBN 978-80-8752-05-3. Také [online]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/kurikulum/metodika-tvorby-skolnich-vzdelavacich-programu-sos-a-sou-1>
- KROPÁČ, J. *Didaktika technické výchovy I až IV (Oborová didaktika)*. Dostupné na: <http://unifor.upol.cz/pedagogicka/index.php?pageid=6000>
- KROPÁČ, J. *Pojetí výuky o bezpečnosti práce ve všeobecném technickém vzdělávání*. Olomouc: Vydavatelství UP, 1998, 76 s. ISBN 80-7067-909-3.
- KROPÁČ, J., KUBÍČEK, Z., CHRÁSKA, M. a HAVELKA, M. *Didaktika technických předmětů – vybrané kapitoly*. 1. vyd. Olomouc: VUP, 2004. 223 s. ISBN 80-244-0848-1.
- KROPÁČ, J. a M. CHRÁSKA. *Výchova v obecně technických předmětech*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2004. 190 s. ISBN 80-244-0897-X.
- KROPÁČ, J. a KROPÁČOVÁ, J. *Didaktická transformace pro technické předměty*. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, 2006. 104 s. ISBN 80-244-1431-7.
- KYRIACOU, Ch. *Klíčové dovednosti učitele*. 3. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-434-2.
- MACH, P. *Didaktika odborného výcviku*. Plzeň: ZČU, 2011. Dostupné na https://fpe.zcu.cz/kmt/kat/Download/dop/Pxruška_DOV.doc
- MAŇÁK, J. a V. ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.
- MAREČEK, V. a A. JANÁKOVÁ. *První pomoc: praktická příručka první pomoci na pracovišti*. Přepřacované a rozšířené vydání. Praha: Dashöfer, 2011. ISBN 978-80-86897-37-0.
- MAREŠ, J. aj. KŘIVOHLAVÝ. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-2101-070-3.
- MICHEK, S. *Rozvoj kvality odborného vzdělávání v Evropě*. Praha: NÚOV, 2007. ISBN 978-8087063-03-3. Také [online]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/public/File/periodika_a_publikace/QualiVET_QDF_CZ.pdf
- MICHEK, S. et al. *Kvalita odborného vzdělávání a role sociálních partnerů*. Praha: NÚOV, 2008. Také [online]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/PaK/Kvalita_odborneho_vzdelavani.pdf
- MŠMT ČR. *Národní program rozvoje vzdělávání v ČR: Bilá kniha*. Praha: ÚIV TAURIS, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
- MŠMT ČR. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011 – 2015*. 2011 [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy?source=rss>
- PASCH, M. et al. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-054-2.
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. 5. vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-427-4.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2006. ISBN 80-244-1415-5.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7.

PRŮCHA, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, s. r. o. 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 4. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5. A další vydání.
PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál s. r. o., 2009. ISBN 978-80-7367-647-6. A další vydání.
STOFFA, J. *Terminológia v technickej výchove*. 2. opr. vyd. Olomouc: Vydavatelství UP, 2000. 161 s. ISBN 80-244-0139-8.
SVĚTLÍK, J. *Marketing školy*. Zlín: EKKA, 1996.
Strategie celoživotního učení ČR. [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr?highlightWords=Strategie+celo%C5%BEivotn%C3%ADho>
VETEŠKA, J. a M. TURECKIOVÁ. *Trendy v oblasti profesního vzdělávání dospělých*. Praha: Rozlet, 2011. ISBN 978-80-904824-3-2.
VINTR, J. *Úvod do didaktiky odborného výcviku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2004. ISBN 80-7040-689-5.

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA v platném znění

Lze najít na adrese: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3?lang=1>, případně ve sbírce zákonů na adrese: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu> nebo na <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/sbirka>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění a jeho prováděcí předpisy, především vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění /Dostupné z <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>
a jeho prováděcí předpisy, především vyhlášky o předškolním, základním a středním vzdělávání a vyhláška č. 225/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 15/2005 Sb., náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a hodnocení školy
Nařízení vlády č. 273/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků
Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění.
Vyhláška č. 263/2007 Sb., pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

ZDROJE DALŠÍCH INFORMACÍ

<http://www.nuv.cz/>, což jsou stránky **Národního ústavu pro vzdělávání**, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
<http://www.csicr.cz>, stránky **České školní inspekce**
<http://www.nuov.cz/ae/publikace-vytvorene-v-projektu>, na nichž se nachází publikace z projektu **Cesta ke kvalitě**
stránka s **věstníky MŠMT ČR**: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/publikujici/vidaawt/vestniky/>
stránky **Národního institutu pro další vzdělávání**: <http://nidv.cz>
všechny **Rámcové vzdělávací programy** [online]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>
náhled na **Školský systém ČR. Vzdělávací soustava**. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/vzdelavaci-soustava>
pojetí **nové klasifikace ISCED** (2013):
<http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/international-standard-classification-of-education.aspx>
Český statistický úřad <http://www.czso.cz/>
Centrum pro výzkum veřejného mínění <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/>
Školní statistická ročenka <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-vykonove-ukazatele>
Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání <http://www.ceremat.cz/>